

Úřad pro mezinárodněprávní
ochranu dětí

Zpráva o činnosti úřadu za rok 2011

---

1. Zpráva o výkonu věcné působnosti

1.1 Obecně

Úřad pro mezinárodněprávní ochranu dětí (dále jen „Úřad“) vykonával svoji činnost jako orgán-sociálně právní ochrany dětí řízený Ministerstvem práce a sociálních věcí.

V roce 2011 byl i nadále ředitelem Úřadu Zdeněk Kapitán.

Nadále v rámci stabilizace a rozvoje agend koncepce činnosti Úřadu předpokládala především soubor technických a personálních opatření směřujících k tomu, aby byl Úřad jako orgán sociálně-právní ochrany schopen poskytovat kvalitní sociální práci. Prostředkem k dosažení tohoto cíle je zejména pokračování v systému soustavného vzdělávání, zejména pak v rámci projektu Evropského sociálního fondu v Operačním programu Lidské zdroje a zaměstnanost pod názvem Efektivní řízení lidských zdrojů na Úřadu pro mezinárodněprávní ochranu dětí, dále zapojení psychologů do odborných agend Úřadu a pokračování v systému odborných supervizí.

Na konci roku zaměstnával Úřad v rámci 26 systemizovaných míst celkem 26 osob – ředitele, zástupkyni ředitele, 13 právníků, 4 psychology a 7 administrativních zaměstnanců (kancléře, sekretářku úřadu, dvě zaměstnankyně ekonomického úseku, tři zaměstnankyně spisovny).

V agendě Úřadu ke konci roku 2011 celkem 3 258 živých spisů v rejstřících UMM a UMČ. Podrobnosti týkající se počtu spisů jsou uvedeny tabulce 1; tzv. červené věci (UMČ) jsou případy, kdy je žádána pomoc od zahraničního orgánu, a modré (UMM) jsou věci, kde zahraniční orgán žádá pomoc od orgánů České republiky.

Stát	UMČ	UMM
Afganistán	0	2
Albánie	0	2
Alžírsko	2	1
Angola	1	0
Argentina	0	2
Austrálie	15	5
Belgie	15	5
Bělorusko	1	1
Bosna a Hercegovina	5	2
Brazílie	1	2
Bulharsko	12	7
Černá Hora	0	2
Dánsko	4	1
Dominikánská rep.	2	3
Egypt	0	2
Ekvádor	0	1
Estonsko	0	1
Etiopie	0	1
Filipíny	1	0
Francie	27	13
Gruzie	0	1
Guatemala	0	1
Holandsko	24	13

Stát	UMČ	UMM
Chile	1	0
Chorvatsko	9	3
Irák	0	1
Irán	1	0
Irsko	22	3
Island	2	0
Itálie	83	31
Izrael	2	2
Japonsko	1	1
JAR	1	1
Jemen	0	1
Jordánsko	1	0
Kambodža	0	1
Kanada	22	15
Keňa	0	1
Kongo (Brazzaville)	1	1
Kongo (Kinshasa)	0	1
Korea	1	0
Kosovo	0	3
Kostarika	0	1
Kuwajt	2	0
Kypr	7	1

Stát	UMČ	UMM
Kyrgyzstán	0	1
Libanon	1	1
Libye	3	0
Lichtenštejnsko	2	0
Litva	1	1
Lotyšsko	0	2
Lucembursko	3	2
Maďarsko	6	1
Makedonie	3	4
Malta	3	1
Maroko	2	0
Mauretánie	0	1
Mexiko	4	3
Moldavsko	2	3
Mongolsko	1	3
Německo	442	125
Nigérie	2	1
Norsko	3	0
Nový Zéland	3	1
Palestina	1	1
Peru	3	2
Polsko	56	153
Portugalsko	4	2
Rakousko	142	49
Rumunsko	4	4
Rusko	4	5

Stát	UMČ	UMM
Řecko	25	7
Spoj. arab. emiráty	1	2
Sierra Leone	0	1
Singapur	0	1
Slovensko	324	787
Slovinsko	3	1
Společ. nez. st. j. n.	8	2
Srbsko	6	12
Súdán	1	1
Sýrie	2	2
Španělsko	47	18
Švédsko	15	4
Švýcarsko	26	7
Trinidad a Tobago	0	1
Tunisko	3	3
Turecko	4	4
Ukrajina	14	27
USA	111	46
Uzbekistán	1	0
Velká Británie	166	49
Vietnam	8	34
XY státy	9	11
Zambie	0	1
Zimbabwe	1	0
Celkem	1 736	1 522

Tab. 1. Počet živých spisů k 31. 12. 2011

Úřadu došlo v roce 2011 celkem 18 092 podání), tj. v průměru 695 na jednoho zaměstnance a 1 391 na jednoho odborného referenta, a odešlo 15 802 dokumentů, tj. v průměru 607 na jednoho zaměstnance a 1 215 na jednoho odborného referenta.

Zaměstnanci Úřadu (právníci a psychologové) při vyřizování agendy uskutečnili 7 005 telefonátů – jednalo se o poskytnutí informací a konzultací jak k novým případům, tak i k případům již vedeným Úřadem. 52 % těchto telefonátů bylo v délce do 5 minut, 38 % v délce 5 až 20 minut a 10 % konzultací bylo delších než 20 minut. Velká část delších telefonických konzultací byla věnována prevenci a řešení již existujících případů mezinárodních únosů dětí, nebo jiných forem rodičovských sporů.

Spisy, v nichž je poskytována právní ochrana, jsou vedeny ve spisovém rejstříku UM (UMČ a UMM), v němž přibylo celkem 1 017 nových věcí (508 červených a 509 modrých); největší část z nich se týká případů ve vztahu ke Slovensku (275), Spolkové republice Německo (141), Velké Británii (120), Rakousku (44), Itálii (40), USA (39) a Polsku (37).

V agendě mezinárodních adopcí bylo do evidence dětí vhodných k osvojení do ciziny zařazeno celkem 50 dětí. Úřad obdržel 56 žádostí o zařazení žadatelů do evidence žadatelů vhodných pro osvojení z České republiky.

V evidenci Úřadu bylo 199 živých spisů dětí (děti, u nichž probíhalo v daném roce zprostředkování osvojení nebo postadopční servis).

Podrobnosti vývoje agendy včetně srovnání let 2009 až 2011 vyplývají následující tabulky.

Položka	2009	2010	2011
Doručená pošta	14 040	18072	18092
Odeslaná pošta	15 064	18234	15802
Telefonáty	nesledovány	6535	7005
Nové spisy UMČ	176	427	508
Nové spisy UMM	190	400	509
Výživné vymožené z ciziny	11 348 000 Kč	11 958 000 Kč	16 057 000 Kč
Výživné vymožené do ciziny	4 906 000 Kč	7 198 000 Kč	9 730 000 Kč

Tab. 2: Přehled vývoje agendy Úřadu v letech 2009 až 2011

Zaměstnanci Úřadu se v průběhu roku 2011 aktivně účastnili jako školitelé na vzdělávacích akcích pro orgány sociálně-právní ochrany dětí (krajských úřadů i nižších stupňů), pro Justiční akademii a pro studenty právnických fakult.

Ředitel a zástupkyně ředitele se jako lektori účastnili pravidelných předvýjezdových školení konzulárních pracovníků na Ministerstvu zahraničních věcí.

Úřad působil jako poskytovatel odborné praxe pro studenty právnických fakult, zejména Právnické fakulty Masarykovy univerzity.

1.2 Jednotlivé agendy Úřadu

1.2.1 Vymáhání výživného

Právním předpokladem vymáhání výživného je existence mezinárodně-smluvní (případně unijní) úpravy vymáhání výživného nebo prohlášení vzájemnosti mezi dotčenými státy a předpokladem faktickým je, že zahraniční orgány také plní úkoly, které pro ně z uvedených právních předpokladů vyplývají, také fakticky vykonávají.

Dne 18. 6. 2011 vstoupilo v plném rozsahu v platnost nařízení Rady (ES) č. 4/2009 ze dne 18. prosince 2008 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a o spolupráci ve věcech vyživovacích povinností (dále jen „nařízení o výživném“). Úřad byl notifikován jako ústřední orgán České republiky dle tohoto nařízení.

V rámci přípravy Úřadu na výkon mezinárodní justiční spolupráce podle tohoto široce pojatého unijního nástroje přeshraničního vymáhání výživného byl získán dálkový přístup do centrální evidence obyvatel. Úřad využívá svých pravomocí, které nově získal na základě čl. 61 nařízení o výživném, ke zjištění údajů o povinných žijících v České republice. V této souvislosti se nově daří získávat informace o příjmech a majetku povinných např. od finančních úřadů. Všeobecně dobrá je spolupráce s obcemi, Policií České republiky, Úřadem práce České republiky, či Vězeňskou službou České republiky; prozatím se nepodařilo vyřešit získávání informací od zdravotních pojišťoven. Spolupráce s Českou správou sociálního zabezpečení naráží

na nepřiměřeně dlouhé lhůty při vyřizování žádostí Úřadu. Pravomoci Úřadu byly posíleny i ve vztahu k zahraničním ústředním orgánům, kdy lze nově podávat žádosti o tzv. zvláštní opatření dle čl. 53 nařízení o výživném, a tak ještě před zahájením vymáhacího řízení zjišťovat informace o povinném. Úspěšnost tohoto zjišťování je však do značné míry závislá na vnitrostátní legislativě dožádaného státu, zejména pak na systému evidence obyvatel a ochrany osobních údajů.

Stále přetrvávají problémy při přípravě dokladů pro vymáhání výživného z ciziny, zejména pak na straně soudů, které nově vyhotovují výtahy ze soudních rozhodnutí. Soudy mnohdy nemají dostatečně vyškolený personál k přípravě těchto dokladů a pro práci s Evropským soudním atlasem, který obsahuje formuláře v elektronické podobě, a doklady jsou předkládány Úřadu nedostatečně kvalitně zpracovány. Mnohé zahraniční orgány velmi důsledně trvají na splnění všech formálních náležitostí dokladů a mnohdy je třeba již vyhotovené doklady soudům vracet k novému zpracování. Odborní referenti Úřadu často poskytují na vyžádání v této problematice soudům individuální konzultace.

Bez ohledu na právní základ vymáhání výživného je poměrně vysoká úspěšnost vymáhací procedury z Německa, Rakouska, Slovenska, Švédska a USA. Naopak dlouhodobě je velmi slabá součinnost ze strany Itálie, Španělska a Řecka.

K jednotlivým státům:

Slovenská republika

Ve vztahu ke Slovensku výrazně převažuje agenda vymáhání výživného od povinných žijících v České republice pro oprávněné žijící na Slovensku. V těchto případech Úřad jedná na základě plné moci oprávněného (resp. jeho zákonného zástupce) v souladu s § 26 odst. 2 občanského soudního řádu. Problémy s vymáháním běžného i dlužného výživného jsou v mnoha případech stále stejné a jejich příčinou je především dlouhodobá nezaměstnanost povinných, jejich nízké příjmy, nemajetnost, bezdomovectví, kdy i vzdor hrozícímu či probíhajícímu trestní stíhání povinní neplní vyživovací povinnost.

V rozhodování jednotlivých soudů o návrzích na uznání a výkon cizozemského rozhodnutí panuje stále nejednotný přístup, který je komplikován nejasnou formulací přechodných ustanovení v čl. 75 nařízení o výživném. Usnesení mají různou úroveň odůvodnění, což např. v případě výkonu rozhodnutí srážkami ze mzdy vede k nejasnostem zejména u malých podnikatelských subjektů. Problém je i v přístupu soudu při stanovení výživného ve Slovenské republice ve výši 30 % životního minima, jehož výše je průběžně měněna a výživné tak podle soudního rozhodnutí není stanoveno pevnou částkou.

Slovenský ústřední orgán se rozhodl zásadně nepodávat trestní oznámení na povinné žijící na Slovensku, což je podle statistické zkušenosti Úřadu mnohdy jedinou efektivní možností, jak povinného přimět k placení výživného. Také slovenský ústřední orgán nepožaduje po Úřadu, aby trestní oznámení na české povinné podával.

Slovenský přijímací orgán nezastupuje oprávněné přímo v soudním řízení na základě plné moci jako český přijímací orgán, ale vymáhání výživného předává exekutorům. Tento způsob práce se jeví méně operativní a méně příznivý pro oprávněné.

Spolupráce se slovenským ústředním orgánem je negativně ovlivňována také velkou fluktuací na straně jeho zaměstnanců, jejich menší zkušeností a tím i menší kontinuitou při vedení agendy.

Spolková republika Německo

Agenda vymáhání výživného z Německa nadále patří mezi nejpočetnější. Spolupráce s německým ústředním orgánem není příliš pružná, ale splňuje požadavky stanovené nařízením o výživném.

Ve starších případech stále pokračuje spolupráce s Německým institutem pro pomoc mládeži a rodinné právo v Heidelbergu. Spolupráce s touto institucí je velmi pružná, často vede k dohodě s povinnými a k efektivnějšímu vymožení výživného. Nevýhodou jsou platby na úhradu nákladů spojených s vymáháním výživného, které se ve výši 10 % z vymoženého výživného institut sráží. Z tohoto důvodu jsou nové případy zasílány výlučně na německý ústřední orgán, Bundesamt für Justiz.

Polsko

V Polsku jako v jediné evropské zemi nedošlo bohužel k vytvoření jediného ústředního orgánu, ale odesílajícími orgány nadále zůstaly krajské soudy. Tato decentralizace systému, jež byla zachována i po vstupu nařízení o výživném v platnost, vede k rozdílnosti přístupů při aplikaci vymáhací procedury.

Francie

Ve vztahu k této zemi došlo k celkovému zlepšení spolupráce, francouzský ústřední orgán se aktivně spojuje s povinnými a vyzývá je k placení výživného, ověřuje jejich ekonomickou situaci, podává informace o vnitrostátním francouzském právu, vyvíjí vlastní iniciativu, velká část případů výživného je řešena smírnou cestou.

Velká Británie

Zlepšení na základě nařízení o výživném představuje možnost žádat o prověření, zda se povinný ve Velké Británii nachází. Bohužel se personální obsazení ústředního orgánu pro Anglii a Wales jeví jako podhodnocené, což ve svém důsledku způsobuje nemožnost dodržovat lhůty stanovené nařízením o výživném.

Spojené státy americké

Spolupráce s USA probíhá na základě prohlášení vzájemnosti mezi Českou republikou a USA, kdy je na vztah k vymáhání výživného do České republiky aplikován systém Vzorového zákona o rodinném výživném (Uniform Interstate Family Support Act). Nadále se prohlubuje spolupráce s recipročními orgány v jednotlivých státech federace, pružněji komunikují e-mailem. V důsledku změny počítačového systému (zřejmě celoplošně pro všechny child support agencies) docházelo

k opožděnému zasílání zpráv o stavu řízení. Kromě žádostí o vymáhání výživného přiznaného existujícím rozhodnutím byly podány i tři žádosti o stanovení výživného přímo v řízeních probíhajících v USA.

Ostatní země

Dlouhodobě se nedaří vyřešit špatnou spolupráci s přijímacími orgány Itálie, Řecka a Španělska. Prozatím nelze konstatovat žádnou podstatnou změnu v pasivním přístupu tamních orgánů, a to ani přes vstup nařízení o výživném v platnost.

Všeobecně lze uzavřít, že intenzivní působení na zahraniční přijímací orgány vedlo ke znatelnému zvýšení objemu vymožených částek z ciziny.

Úřad začal rovněž důsledně evidovat i přímé platby výživného mezi povinnými a oprávněnými.

Pro české oprávněné bylo z ciziny v roce 2010 vymoženo 16 057 tisíc Kč (oproti 11 958 tisícům Kč v roce 2010), což představuje nárůst vymoženého výživného v meziročním srovnání o 34 %. Podrobnosti jsou uvedeny v následující tabulce.

Stát	Vymožené výživné (v tis. Kč)
Austrálie	285
Belgie	162
Dánsko	30
Francie	240
Holandsko	268
Itálie	277
Kanada	50
Lucembursko	209
Maďarsko	13
Norsko	363
Polsko	257
Rakousko	1 613

Stát	Vymožené výživné (v tis. Kč)
Slovensko	2748
Spojené království	773
Spolková republika Německo	5 385
Španělsko	51
Švédsko	51
Švýcarsko	431
Ukrajina	7
USA	2 844
Celkem	16 057

Tab. 3: Vymožené výživné z ciziny

Pro oprávněné v cizině od povinných v České republice Úřad za stejné období vymohl a do ciziny převedl 9 730 tisíc Kč oproti 7 198 tisíc Kč v roce 2010. Zde může Úřad úspěšnost vymáhání vlastní činností ovlivnit daleko více. Podrobnosti jsou uvedeny v následující tabulce.

Stát	Vymožené výživné (v tis. Kč)
Austrálie	38
Francie	18
Holandsko	557
Itálie	4
Kanada	137
Litva	17

Stát	Vymožené výživné (v tis. Kč)
Lucembursko	7
Polsko	1 792
Rakousko	652
Slovensko	5 881
Spolková republika Německo	167
Srbsko	138

Stát	Vymožené výživné (v tis. Kč)
Švédsko	7
Švýcarsko	27
Ukrajina	52
USA	202

Stát	Vymožené výživné (v tis. Kč)
Turecko	34
Celkem	9 730

Tab. 4: Vymožené výživné do ciziny

1.2.2 Návraty protiprávně přemístěných nebo zadržovaných dětí a zabezpečování styku s dětmi

Jako ústřední orgán podle haagské Úmluvy o občanskoprávních aspektech mezinárodních únosů dětí z roku 1980 (publikována vyhláškou č. 34/1998 Sb.) a také jako ústřední orgán podle nařízení Rady (ES) č. 2201/2003 ze dne 27. listopadu 2003 o příslušnosti a uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti a o zrušení nařízení (ES) č. 1347/2000 (dále jen „nařízení Brusel IIa“) řeší Úřad případy protiprávních přemístění nebo zadržování dětí (únosů) a styku rodičů s dětmi.

Úřad řešil v roce 2011 celkem 24 případy protiprávního přemístění dětí do ciziny nebo jejich zadržování v cizině. Tyto případy se týkaly 28 dětí. Z těchto případů jich bylo 17 postoupeno zahraničnímu ústřednímu orgánu. Z těchto 17 případů došlo v 9 případech k navrácení dětí, ve 4 případech došlo k zamítnutí navrácení dítěte. Nejčastějším důvodem pro zamítnutí navrácení byla skutečnost, že dítě s návratem nesouhlasilo a dosáhlo takového věku a stupně vyspělosti, že bylo třeba k jeho názoru přihlížet, anebo soud v řízení konstatoval, že dítě nemělo obvyklé bydliště na území České republiky a nebyl tak splněn elementární předpoklad pro navrácení dítěte. Úřad se zabýval také 10 žádostmi o výkon práva styku s dítětem v cizině, z nichž bylo 5 případů postoupeno zahraničnímu ústřednímu orgánu. V případech, které nakonec nebyly postoupeny do ciziny, obvykle došlo buď ke smírnému řešení věci, nebo se žadatel rozhodl nepostupovat právní cestou.

Za stejné období Úřad obdržel z ciziny 19 žádostí o návrat dítěte týkající se 27 dětí a 2 žádosti o zabezpečení práva styku s dětmi. Z uvedených 19 případů protiprávního přemístění či zadržování dětí byla v 9 případech podána žaloba na navrácení dětí k návratovému soudu (Městskému soudu v Brně). Z uváděných 9 případů došlo ve 2 případech k zamítnutí žaloby na navrácení (v 1 případě se prokázalo obvyklé bydliště dětí v České republice, v 1 případě byl důvodem nesouhlas dětí ve věku 15 a 11 let). Jeden případ dosud není pravomocně skončen. V 6 případech bylo rozhodnuto o navrácení dětí do místa obvyklého bydliště. V roce 2011 nebylo v uvedených případech provedeno ani jedno odnětí dítěte na základě nuceného výkonu rozhodnutí (odebráním dítěte).

Podrobnosti o geografickém rozdělení případů vyplývají z následující tabulky.

Stát	Modré		Červené	
	Únos	Styk	Únos	Styk
Austrálie	1	1		1
Belgie	4			
Dominikánská republika	1		1	
Francie			1	
Irsko	1			
Itálie	4		1	1
Izrael		1		
Kanada				2
Nizozemí				1
Polsko	2			
Portugalsko			1	
Rakousko				1
Rumunsko			1	
Řecko	1			3
Slovensko			6	
Spojené království			3	
Spolková republika Německo	1			
Srbsko			1	
Sýrie			1	
Španělsko			2	
Švédsko			2	
Turecko			1	
USA	4		3	1
Celkem	19	2	24	10

Tab. 5: Únosy a realizace práva styku podle států

Případy žádostí o výkon práva styku s dítětem jsou dlouhodobého charakteru a při rozporných stanoviscích rodičů mohou být v evidenci i řadu let.

K jednotlivým státům:

Slovensko

Z hlediska statistického je nutno konstatovat, že děti protiprávně přemístěné na území Slovenska nejsou navraceny do České republiky. Soudy ve většině případů nařídí v souladu s principy mezinárodního únosového práva navrácení dětí, ovšem dosud žádným soudem nebylo přistoupeno k výkonu rozhodnutí.

Pružnější by rovněž mohla být komunikace mezi ústředními orgány; Úřad se aktuální informace o vývoji případů dozvídá buď od klientů, nebo jejich právních zástupců.

Španělsko

Špatná spolupráce se španělským Ministerstvem spravedlnosti, které např. zasílá písemnosti na nesprávné e-mailové adresy, přes četné urgencyy nebyly opraveny, nefunguje ani telefonické spojení s ústředním orgánem. Odpověď na žádost o navrácení obdrží Úřad často až po intervenci Evropské justiční sítě.

Ukrajina

Stále jsou řešeny 2 případy navrácení dětí do České republiky (z roku 2010), kdy je řízení před ukrajinskými soudy velmi zdouhavé a ukrajinské soudy neprovádějí efektivně výkon rozhodnutí.

Velká Británie

Ústřední orgán Anglie a Walesu už bohužel nekomunikuje tak promptně jako dříve, což je způsobeno pravděpodobně vysokým počtem případů a nedostatečným počtem zaměstnanců ústředního orgánu.

Často se daří navázat komunikaci přímo s advokáty, kteří zastupují české žadatele v soudním řízení. Ti spolupracují velmi dobře a díky této přímé spolupráci nedochází k zásadním průtahům při řešení případů.

Další informace k agendě

Úřad nadále spolupracoval s Ministerstvem spravedlnosti ustanoveným styčným soudcem ve věcech rodinného práva Lubomírem Ptáčkem. Styčný soudce velmi účinně pomáhal zprostředkovat komunikaci se zahraničními soudy, byl nápomocen při objasňování české právní úpravy u cizích státních orgánů.

Všichni referenti vyřizující agendu mezinárodních únosů v rámci preventivní činnosti velmi intenzivně pracovali s rodiči, kteří se cítili ohroženi únosem dítěte nebo naopak měli v úmyslu vycestovat z místa obvyklého bydliště dítěte do jiného státu. Rodiče byli vedeni k tomu, aby získali souhlas druhého rodiče s vycestováním anebo požádali soud o jeho nahrazení ve smyslu ustanovení § 49 zákona o rodině. Rodiče (statisticky nejčastěji matky) – čeští občané s obvyklým bydlištěm v cizině se často na Úřad obracejí a žádají, aby jim byla poskytnuta pomoc při „navrácení“ i s dítětem do České republiky. Argumentují svým státním občanstvím (případně státním občanstvím dítěte) a žádají Českou republiku o ochranu. Vysvětlení principů únosového práva, kdy jeden rodič není oprávněn bez souhlasu druhého rodiče přemístit dítě do jiného státu, vyžaduje mnohdy opakované poskytování konzultací ze strany právníků i psychologů.

Do únosových případů se ve všech jeho fázích (včetně preventivního působení) zapojují psychologové. Jsou přítomni při úvodních konzultacích s klienty a jejich advokáty a účastní se řešení již probíhajících případů jak před zahájením soudního řízení, tak i v jeho průběhu. Zajišťují podpůrnou telefonickou a e-mailovou komunikaci (a intervenci) s rodiči na obou stranách únosových případů. Psychologové se podílejí také na formulaci korespondence s účastníky řízení.

V roce 2011 došlo k standardnímu nabízení mediace prakticky ve všech případech. Došlo posílení mediačních služeb poskytovaných úřadem, kdy dvě právničky

absolvovaly mediátorský výcvik a jsou tak připraveny k vysoce profesionálnímu poskytování mediace.

1.2.3 Agenda mezinárodního osvojení

V agendě mezinárodního osvojení bylo k 31. 12. 2011 vedeno 199 živých spisů dětí včetně dětí svěřených do preadopční péče do ciziny (rejstřík Ad) a 79 živých spisů žadatelů (rejstřík A).

Do evidence Úřadu bylo v roce 2011 zařazeno 47 žadatelských párů o osvojení dítěte ze České republiky; 9 žádostem o zařazení Úřad nevyhověl. Geografické rozložení je v následující tabulce.

Stát	zařazení	nezařazení
Itálie	9	2
Rakousko	6	
Švédsko	11	
Německo	4	2
Dánsko	6	2
Island	7	1
Španělsko	13	1
Řecko		1
Celkem	47	9

Tab. 6: Žadatelé z ciziny žádající o osvojení dětí z České republiky

Do péče budoucích osvojitelů v cizině bylo svěřeno 41 dítě. Geografické rozložení svěřených dětí do jednotlivých zemí je v následující tabulce:

Stát	počet dětí
Dánsko	7
Island	2
Itálie	10
Německo	8
Rakousko	3
Španělsko	2
Švédsko	9
Celkem	41

Tab. 7: Umístění dětí do předadopční péče v cizině

V roce 2011 se nadále v měsíčních intervalech scházel poradní sbor Úřadu po náhradní rodinnou péči. Poradní sbor má 5 členů a jsou v něm zastoupeny profese dětského lékaře, psychologa, sociálního pracovníka, a to v osobách z ústavních

zařízení, nestátních organizací i nadřízeného Ministerstva práce a sociálních věcí. Tito externí odborníci jsou schopní přispět k rozhodování rozšířeným pohledem na případy a rovněž svými profesními zkušenostmi.

Při jednání poradního sboru psychologové Úřadu vždy představují děti vhodné k osvojení do zahraničí a pro každé dítě navrhnou několik párů, které se pro dítě jeví jako nejvhodnější budoucí osvojitelé. Poradní sbor pak hlasováním sestaví pořadí, v němž by měl být provedeno spárování dítěte s žadateli. Žadatelé jsou v tomto pořadí Úřadem oslovováni, zda mají zájem o seznámení s dítětem. Pokud žadatelé projeví zájem o seznámení s dítětem, Úřad dohodne termín a podrobnosti interakce. Ta v souladu s metodickým doporučením probíhá za účasti psychologa Úřadu.

Nové nastavení posuzování žadatelů, užší spolupráce se zařízeními, kde jsou děti umístěny, a doprovázení interakcí učinily proces zprostředkování plynulejší, bezpečnější a zcela transparentní. Postup, do něhož jsou zapojeni opatrovníci dětí, zaměstnanci zařízení a kvalifikovaní tlumočníci, se opakovaně ukázal jako efektivní a je zahraničními klienty i institucemi vysoce hodnocen.

V roce 2011 byla nadále zefektivňována spolupráce s ústavními zařízeními. Ve dnech 20. a 21. 6. 2011 Úřad zorganizoval v Mikulově konferenci s názvem „Ústavní zařízení v procesu mezinárodního osvojení“ pro ústavní zařízení a krajské úřady s cílem předat konkrétní metodické informace a získat zpětnou vazbu z celého procesu mezinárodního osvojení.

V rámci adopční agendy navštívilo Úřad také několik zástupců zahraničních organizací: Ve dnech 21. a 22. 3. 2011 to byla americká pověřená organizace Gladney Center for Adoption, dne 23. 6. 2011 německá pověřená organizace Eltern-Kind-Brücke e. V. a ve dnech 10. a 11. 10. 2012 švédská pověřená organizace Children Above All-Adoptions.

Koncem roku 2010 byla odeslána první žádost o adopci dítěte z Bulharské republiky. Žádost byla tamním ústředním orgánem vrácena jako neúplná. Po doplnění byli žadatelé v dubnu 2011 zařazeni do seznamu potencionálních budoucích osvojitelů.

V roce 2011 byly opětovně osloveny s návrhem spolupráce další státy haagské Úmluvy o ochraně dětí a spolupráci při mezinárodním osvojení (publikována sdělením č. 43/2000 Sb. m. s.), jmenovitě Thajsko a Jihoafrická republika, nově pak Brazílie, Guinea, Kambodža, Mongolsko a Sri Lanka. Žádný ze zmíněných států nereagoval.

1.2.4 Další odborné činnosti

V roce 2011 narůstal v agendě Úřadu počet řešení situací, kdy se dítě – občan jiného členského státu Evropské unie nachází v jiném státě a je třeba jej umístit do ústavního zařízení nebo pěstounské péče v jeho domovském státě (někdy je tento stav nazýván jako repatriace). Nejčastěji tyto případy nastávají ve vztahu ke Slovenské republice. Pokud je třeba dítě „navrátit“, je nutné postupovat striktně podle článku 56 nařízení Brusel IIa, takže o umístění dítěte do ústavního zařízení v jiném státě rozhoduje (mezinárodně) příslušný soud v místě, kde se dítě nachází, a to po konzultaci s ústředním orgánem státu, do něž má být dítě umístěno. Tento postup se během roku 2011 díky poradenské a školící činnosti Úřadu všeobecně rozšířil a

v praxi nedocházelo k flagrantnímu porušení stanoveného postupu, jak tomu mnohdy bylo v minulosti. V roce 2011 bylo takto řešeno 30 případů takových „navracení“ nezletilých občanů jiného státu (nejčastěji dětí narozených v České republice a záhy opuštěných matkou) do ciziny. Bylo řešeno také 8 případů „repatriací“ českých občanů z ciziny. Podrobnosti vyplývají z následující tabulky.

Stát	z ciziny	do ciziny
Itálie		1
Polsko	2	
Německo	1	
Slovensko	4	28
Velká Británie	1	1
Celkem	8	30

Tab. 8: Umístění dětí do/z ciziny postupem dle čl. 56 nařízení Brusel IIa

Nadále bylo od Úřadu často požadováno prošetření poměrů dětí v cizině. Bohužel žádosti často přicházejí od osob, jež nejsou nositeli rodičovské zodpovědnosti (např. prarodiče) a zahraniční orgány odmítají tyto žádosti odpovídat. Většina spolupracujících zahraničních orgánů důsledně plní pouze ty úkoly, které jsou jim výslovně uloženy mezinárodními smlouvami a předpisy práva Evropské unie.

Úřad intenzivně spolupracoval s místními orgány sociálně-právní ochrany dětí.

Skutečnost, že Úřad bývá ustanovován kolizním opatrovníkem dítěte v řízeních, kdy je cizí prvek nepodstatný (nejedná se o přeshraniční případy, v nichž je skutkový stav rozdělen mezi dva a více států), často snižuje efektivitu práce, neboť mnohdy kromě několika místních orgánů sociálně-právní ochrany dětí (např. orgán v místě trvalého bydliště dítěte, orgán v místě ústavního zařízení, v němž se dítě zdržuje apod.) do řešení případu v širším kontextu vstupuje ještě Úřad. I tato problematika byla prezentována na seminářích pro orgány sociálně-právní ochrany dětí i pro soudy v rámci školení Justiční akademie.

1.2.5 Realizace projektu OP LZZ za rok 2011

Od 1. 1. 2011 realizuje Úřad projekt financovaný Evropským sociálním fondem, z Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost s názvem Efektivní řízení lidských zdrojů na Úřadu pro mezinárodněprávní právní ochranu dětí, reg. č. CZ.1.04/4.1.00/58.00030. Účelem projektu je vytvoření systému multidisciplinárního vzdělávání zaměstnanců na základě analýzy potřeb, realizace pilotních kurzů rozvoje kompetenčních modelů, vzdělávání vedoucích zaměstnanců Úřadu v oblasti řízení lidských zdrojů a implementace systému a procesů řízení lidských zdrojů, a to skrze naplnění klíčových aktivit uvedených v žádosti o finanční podporu.

Začátkem roku 2011 byl vybrán dodavatel školících a vzdělávacích služeb (Outward Bound – Česká cesta), prostřednictvím kterého mohla být postupně realizována školení, zaměřená na specifické skupiny zaměstnanců (top management, právníci, administrativa).

Harmonogram proběhlých školení za rok 2011:

2. květen	-	Strategický workshop
17. květen	-	DC
23. červen	-	Vedení porad
4. a 5. srpna	-	Hodnotící pohovory
18. a 19. srpna	-	Agresivní klient a konflikty
25. a 26. srpna	-	Time management
5. a 6. září	-	Situační vedení
20. a 21. říjen	-	Komunikace – firemní kultura
24. a 25. říjen	-	Obtížná komunikace
31. říjen	-	Postupy odměňování
21. listopad	-	Spokojenost zaměstnanců
22. listopad	-	Prezentační dovednosti

Schválený rozpočet projektu: 5 664 283,00 Kč

Čerpáno v roce 2011: 1 305 669,50 Kč

2. Zpráva o hospodaření

2.1 Údaje o majetku

Hmotný investiční majetek Úřadu byl v roce 2011 zvýšen o částku 871.411,-- Kč odpovídající pořizovací ceně služebního vozidla Škoda Octavia Combi převedeného na Úřad Ministerstvem práce a sociálních věcí.

Došlo k převodu osobního automobilu Škoda Superb z Úřadu na Policii České republiky, a tak byl převeden majetek v hodnotě 832.746,-- Kč.

V roce 2011 došlo k nákupu kancelářského nábytku v částce 52.773,-- Kč a k pořízení pomocné výpočetní a komunikační techniky v celkové hodnotě 145.082,20 Kč.

V roce 2011 byl vyřazen zastaralý a nepotřebný nehmotný majetek (software) v hodnotě 676.299,42 Kč.

Ke konci roku 2011 byl stav majetku Úřadu následující:

- nehmotný majetek – software v celkové hodnotě .....860 975,92 Kč
- hmotný investiční majetek v celkové hodnotě .....1 114 739,00 Kč
- hmotný majetek .....2 198 040,97 Kč
- celková hodnota účtovaného majetku .....4 173 755,89 Kč

2.2 Rozpočet a jeho čerpání

2.2.1 Celkové zhodnocení plnění rozpočtu Úřadu

Přehled plnění rozpočtu (s uvedením peněžních údajů v tisících Kč) je uveden v následující tabulce.

Ukazatel	Skutečnost 2010	Schválený rozpočet 2011	Upravený rozpočet 2011	Skutečnost 2011	Plnění uprav. rozpočtu v %
Příjmy celkem	1,14	2,0	2,0	15,16	758,24
Výdaje celkem	13415,09	13351,00	15729,00	14771,15	93,91
Běžné výdaje	13415,09	11558,00	12896,00	12853,98	99,67
Investiční výdaje	0	0	0	0	0
OPLZZ	0	1793,00	2833,00	1917,17	67,67

Tab. 9: Přehled plnění rozpočtu

Rozpočet platových výdajů Úřadu byl v únoru zvýšen o částku 119 tisíc Kč, a to rozpočtovým opatřením Ministerstva práce a sociálních věcí. Tyto prostředky byly určeny pro trvalé navýšení počtu funkčních míst Úřadu o 1 osobu pro projekt OPLZZ.

Další rozpočtové opatření platových výdajů bylo provedeno v září Ministerstvem financí. Z rozpočtu Úřadu práce Úřadu byla přidělena 4 funkční místa. Na platy zaměstnanců byla přidělena částka 399 tisíc Kč a 140 tisíc na povinné pojistné a platby do Fondu kulturních a sociálních potřeb. Prostředky byly určeny na výdaje spojené s plněním závazků spojených se vstupem nařízení o výživném v platnost. Dále byl rozpočet Úřadu navýšen rozpočtovým opatřením Ministerstva práce a sociálních věcí o částku 609 tisíc Kč určených na běžné výdaje.

V měsíci říjnu 2011 na základě žádosti Úřadu Ministerstvo financí povolilo přesun prostředků ve výši 44 tisíce Kč z prostředků na platy. Z toho 10 tisíc Kč ve prospěch ostatních osobních výdajů a 34 tisíce Kč na odstupné.

V prosinci Ministerstvo práce a sociálních věcí převedlo Úřadu 190 tisíc Kč na nákup tiskárenské techniky a krytí ostatních provozních výdajů.

2.2.2 Čerpání rozpočtových prostředků v jednotlivých čtvrtletích

Rozpočet Úřadu byl čerpán v průběhu roku s určitými výkyvy, a to s přihlédnutím k postupnému zavádění optimalizačních a stabilizačních opatření Úřadu a také s ohledem na posílení rozpočtu Úřadu k provedení těchto opatření v závislosti na vývoji veřejných financí až ve druhé půli roku. Tento vývoj přibližuje následující tabulka.

Ukazatel	I. čtvrtletí	II. čtvrtletí	III. čtvrtletí	IV. čtvrtletí
Výdaje celkem	14,15 %	31,91 %	57,90 %	93,91 %
Běžné výdaje	16,15 %	43,05 %	61,89 %	99,67 %
Investiční výdaje	0 %	0 %	0 %	0 %
OPLZZ	5,08 %	22,01 %	39,97 %	67,67 %

Tab. 10: Průběh čerpání rozpočtu

2.2.3 Rozpočtové příjmy

Pro rok 2011 byl Úřadu stanoven rozpočet příjmů částkou 2.000,-- Kč. K 31. 12. 2011 činily příjmy úřadu 15.164,85 Kč. Většina příjmů pochází z vyúčtování záloh poskytnutých v roce 2010.

2.2.4 Rozpočtové výdaje

Upravený rozpočet Úřadu činil 15.729 tisíc Kč. Konečná výše rozpočtu byla ovlivněna přidělenými prostředky k realizaci schváleného projektu OPLZZ a nárůstem počtu zaměstnanců k personálnímu posílení Úřadu za účelem plnění povinností podle nařízení o výživném.

2.3 Vnitřní a vnější kontroly

V roce 2012 neproběhly žádné veřejnosprávní kontroly.

Úřad obdržel platební výměr z finanční kontroly 2010 za porušení rozpočtové kázně vzniklé v době předchozího vedení Úřadu, a to ve výši 96.464,-- Kč včetně penále.

2.4 Hodnocení hospodárnosti, efektivnosti a účelnosti vynakládání výdajů

Významným ukazatelem hospodárnosti je nákladovost na jednoho zaměstnance. Vývoj nákladovosti na jednoho zaměstnance je sumarizován v následující tabulce sestavené pro období let 2007 až 2011.

Rok	nákladovost na jednoho zaměstnance
2011	270.045,--Kč
2010	310.816,-- Kč
2009	322.164,-- Kč
2008	227.232,-- Kč
2007	289.572,-- Kč

Tab. 9: Nákladovost na jednoho zaměstnance v letech 2007 až 2011

2.5 Údaje o výdajích na účast na mezinárodních konferencích a obdobných akcích nebo na jejich pořádání a o výdajích nebo nákladech na zahraniční služební cesty

Nejvyšší míru čerpání v této skupině výdajů vykázal Úřad na položce cestovné.

Cestovné bylo poskytnuto také v souvislosti se zahraničními pracovními cestami sumarizovanými v následující tabulce:

Místo pobytu	stát	počet osob	délka pobytu	účel	výdaje celkem v EUR
Bratislava	Slovensko	2 (Nováková, Kapitán)	6. 5.	Jednání na CIPC	30,--
Haag	Nizozemí	4 (Bárta, Dostálová, Nováková, Kapitán)	31. 5. až 10. 6.	Zasedání zvláštní komise k haagské únosové úmluvě	1 962,--
Budapešť	Maďarsko	2 (Rogalewiczová, Trundová)	19. až 21. 6.	Setkání Evropské justiční sítě	243,45
Bělehrad	Srbsko	1 (Dostálová)	18. až 22. 9.	Konference ISS	436,--
Řím	Itálie	2 (Koudelková, Kopecká)	30. 11. až 2. 12.	Setkání ústředních adopčních orgánů	493,50
Brusel	Belgie	1 (Nováková)	2. až 3. 12.	Jednání Evropské justiční sítě – ústředních orgánů	51,60

Ostatní finanční prostředky byly použity na úhradu tuzemských služebních cest k účasti při jednáních u soudů, k návštěvám kojeneckých ústavů a dětských domovů (zejména k výkonu asistence při interakcích v agendě mezinárodních adopcí) orgánů sociálně-právní ochrany a k účasti na jednáních na Ministerstvu práce a sociálních věcí a dalších orgánech státní správy.

3. Závěrečné hodnocení

Rok 2011 byl v činnosti Úřadu zaměřen především na růst specializace a podporu metod efektivního klientského přístupu. Byly položeny základy standardizovaných pracovních postupů, které budou nadále prověřovány v praxi.

Velkým přínosem činnosti Úřadu je projekt OP LZZ, díky němuž se významně podařilo zvýšit kvalifikovanost zaměstnanců zejména v oblasti soft skills a byl tak postupně realizován cíl, aby především zaměstnanci s právnickým vzděláním mohli do své práce zahrnout efektivně i metody sociální práce. Úřad současně zaváděl i standardizované postupy v oblasti managementu lidských zdrojů s cílem zvýšit motivaci zaměstnanců a manažerské schopnosti a dovednosti vedoucích zaměstnanců.

Brno 28. červen 2012

JUDr. Ing. Zdeněk K a p i t á n, Ph.D.
ředitel